

Kansallinen lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset

Puolustustarvikkeiden vientiä, siirtoa, kauttakuljetusta ja välitystä sääntelee laki puolustustarvikkeiden viennistä (282/2012). Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhteisön sisällä tapahtuvia puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja koskevien ehtojen yksinkertaistamisesta (2009/43/EY) on implementoitu kyseisellä lailla kansalliseen lainsäädäntöön.

Valtioneuvoston asetuksessa puolustustarvikkeiden vientiä koskevan lupaharkinnan yleisistä edellytyksistä (70/2020) on määritelty määrämaat, joihin kohdistuviin lupahakemuksiin ei sovelleta erillistä ulko- ja turvallisuuspoliittista harkintaa. Näitä ovat Euroopan unionin jäsenvaltiot ja Euroopan talousalueeseen kuuluvat valtiot sekä Sveitsi, Australia, Japani, Kanada, Uusi-Seelanti, Yhdistynyt kuningaskunta ja Yhdysvallat.

Puolustustarvikkeiden viennin valvonnassa Suomi soveltaa yllä mainitun direktiivin liitteenä olevaa Euroopan unionin yhteistä puolustustarvikeluetteloä. Valvottavat tuotteet on jaettu puolustustarvikeluettelossa 22 eri tuoteluokkaan. Myös puolustustarvikkeiden valmistukseen liittyvä tietotaito ja valmistusoikeudet luetaan valvonnanalaiseksi. Tuoteluokissa 1 ja 3 tuotteet on jaettu sotilas- ja siviiliaseseisiin ja –ampumatarvikkeisiin (lain 3 § 3 ja 4 mom.). Siviiliaseseiden ja –ampumatarvikkeiden viennin valvonnasta vastaa Poliisihallitus. Puolustustarvikeluettelon tuoteluokat on pääotsikoittain avattu tämän raportin lopussa.

Lupaharkinnassa otetaan huomioon Euroopan unionin neuvoston yhteinen kanta sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä (2008/944/YUTP). Yhteinen kanta on implementoitu kansalliseen lainsäädäntöön lailla (282/2012, 9 § 2 mom.).

Lisäksi Suomea velvoittavat puolustustarvikkeiden viennissä, siirrossa, kauttakuljetuksessa ja välityksessä seuraavat kansainväliset velvoitteet ja sopimukset:

- YK:n turvallisuusneuvoston sitovalla päätöksellä määräämät talouspakotteet ja asevientikiellot
- Euroopan unionin neuvoston yhteisinä kantoina ja neuvoston asetuksina määräämät asevientikiellot
- Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirja, joka koskee ampuma-aseiden, niiden osien ja komponenttien sekä ampumatarvikkeiden laittoman valmistuksen ja kaupan torjumista (ns. tuliasepöytäkirja) (SopS 74/2011)
- Sopimus ydinaseiden leviämisen estämisestä (SopS 11/1970)
- Biologisten aseiden kielto­sopimus (SopS 14–15/1975)
- Kemiallisten aseiden kielto­sopimus (SopS 19/1997)
- Muutettu pöytäkirja miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevista kielloista tai rajoituksista (II pöytäkirja niin kuin se on muutettu 3 päivänä toukokuuta 1996, SopS 91/1998)); tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kiellosta tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen (IV) lisäpöytäkirja

sokeuttavista lasereista (SopS 52/1998) ja V pöytäkirja sodan räjähtämättömistä jäänteistä (SopS 84-85/2006)

- YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1540 (2004)
- Ottawan jalkaväkimiinat kieltävä sopimus (yleissopimus jalkaväkimiinoiden käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä) (SopS 12-13/2012)
- Asekauppasopimus (ATT; SopS 33/2014)
- Geneven yleissopimusten 8.6.1977 tehdyn lisäpöytäkirjan kansainvälisten aseellisten selkkausten uhrien suojelemisesta 36 artikla (I pöytäkirja; SopS 81-82/1980)